

EWA K. CZECH, JANUSZ NICZYPORUK, ANDRZEJ PANASIUK

Wpływ regulacji prawnych nowego pakietu dyrektyw koordynujących procedury udzielania zamówień publicznych na ochronę lasów w Polsce

Impact of the legal regulations from the new package of directives coordinating the procedures of public procurement granting on the forests protection in Poland

ABSTRACT

Czech E. K., Niczyporuk J., Panasiuk A. 2016. Wpływ regulacji prawnych nowego pakietu dyrektyw koordynujących procedury udzielania zamówień publicznych na ochronę lasów w Polsce. Sylwan 160 (4): 328-335.

Properly conducted forest management is one of the essential conditions for the forests protection. The state of the natural element in Poland is affected, in various scale, by a number of factors, including those causing the formation of unfavorable changes in the forests condition. In this study, we would like to focus on a group of anthropogenic factors, whose negative impact, in our opinion, can be limited by the well-managed green public procurement policy. The aim of this study is to show the legal possibilities offered by the new EC directives on public procurement in relation to the protection of legal good which are forests, in order to stimulate the national legislator to proper implementation of these provisions into national legal order. Contents provided in this study are based on analysis of the provisions of normative acts and views expressed in the science of law on the ground of considered issues. At the same time, the analysis conducted in such a way allowed us to obtain the following results and conclusions. First of all, the environment protection, including forests, is becoming an increasingly important part of any modern economic policy of the state. Emphasizing the achievement of environment protection aims, including forests, through public procurement, requires the activity of the state, in particular the activation of particular groups of public entities. Only a coherent and integrated policy for public procurement in the state, can give the desired results. From our point of view, the President of the Public Procurement Office has a crucial role in the creation of public procurement environmental policy. At the same time, with the existence of legislation enabling the use of public procurement to protect the environment, including forests, the entities granting public procurement often do not benefit from these opportunities. In our opinion, there is some kind of mental barrier of people responsible for public procurement procedures that focus on the current cost of purchase, not interested in further operating costs and any maintenance and repair. It is therefore advisable to add more attention and care in the preparation of specification of terms of procurement, in order to take into account possible criteria relating not only to the current cost of purchasing, but also including subsequent operating costs. To this the new legislation contained in Directive 2014/24 EC and Directive 2014/25 EC should significantly contribute.

KEY WORDS

forest management, environmental protection, sustainable development, public procurement

ADDRESSES

Ewa K. Czech ⁽¹⁾ – e-mail: e.czech@uwb.edu.pl

Janusz Niczyporuk ⁽²⁾ – e-mail: jniczyporuk@poczta.umcs.lublin.pl

Andrzej Panasiuk ⁽³⁾ – e-mail: a.panasiuk@uwb.edu.pl

⁽¹⁾ Zakład Prawa Ochrony Środowiska i Nauki Administracji, Uniwersytet w Białymstoku; ul. Mickiewicza 1, 15-213 Białystok

⁽²⁾ Instytut Administracji i Prawa Publicznego, UMCS; pl. Marii-Curie Skłodowskiej 5, 20-031 Lublin

⁽³⁾ Zakład Postępowania Administracyjnego, Uniwersytet w Białymstoku; ul. Mickiewicza 1, 15-213 Białystok

Wstęp

Właściwie prowadzona gospodarka leśna stanowi jeden z istotnych warunków umożliwiających ochronę środowiska i poprawę warunków życia człowieka. Na stan lasów w Polsce oddziałuje w różnym stopniu szereg czynników biotycznych, abiotycznych i antropogenicznych. Potencjalne zagrożenie lasów w Polsce należy do jednych z najwyższych w Europie [Raport... 2010]. Niniejsze opracowanie omawia grupę czynników antropogenicznych, których negatywne oddziaływanie można ograniczać dzięki właściwie prowadzonej polityce zielonych zamówień publicznych. Do katalogu czynników antropogenicznych, na które można pośrednio lub bezpośrednio oddziaływać, prowadząc tę politykę w sposób racjonalny, należy zaliczyć: zanieczyszczenie powietrza, wód i gleby, przekształcenia powierzchni ziemi, pożary lasów oraz szkodnictwo leśne.

Dbanie o właściwy stan lasów poprzez prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej jest nieodzownym warunkiem ochrony środowiska naturalnego w Polsce. Zgodzić się należy ze stwierdzeniem, że „lasy w sposób nierozdzielny są formą użytkowania gruntów zapewniającą produkcję biologiczną o wartości rynkowej oraz dobrem ogólnospołecznym kształtującym jakość życia człowieka” [Raport... 2010]. Dlatego też wykorzystanie możliwie szerokiego zakresu środków prawnych do ochrony lasów jest niezbędne. Jednocześnie wybór instrumentów wpływających na ochronę środowiska przy realizacji zamówień publicznych powinien być dopasowany do przedmiotu zamówienia oraz do oczekiwań społecznych, gdyż przy wyborze konkretnych instrumentów środowiskowych należy uwzględnić fakt, że polityka ochrony środowiska podwyższa koszty produkcji i użytkowania konkretnych dóbr [Thieme 1995]. Wszystkie instrumenty polityki ochrony środowiska należy dobierać według kryterium, czy i w jakim stopniu poprawiają lub szkodzą funkcjonowaniu zdecentralizowanego, wolnorynkowego systemu kierowania. Obszar wykorzystania zamówień publicznych na rzecz ochrony środowiska znajduje się w segmencie polityki realizowania wydatków publicznych. Poprzez ich realizowanie zamawiający samodzielnie podejmują działania na rzecz ochrony środowiska. Użycie mechanizmów ochrony środowiska w organizowanych procedurach zamówień publicznych powinno być postrzegane jako element niezbędny, nie tylko w aspektach prawnych czy technicznych, lecz również jako działania gospodarcze, za które należy płacić cenę rynkową.

Komisja Europejska zauważyła, że zamówienia publiczne mogą kształtować trendy produkcyjne i konsumpcyjne, a znaczący popyt ze strony instytucji publicznych na „bardziej ekologiczne” towary stworzy lub powiększy rynki dla przyjaznych dla środowiska produktów oraz usług i tym samym zachęci przedsiębiorstwa do rozwijania technologii środowiskowych. W rezultacie bardziej zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych i surowców będzie korzystne dla środowiska, a także całej gospodarki, tworząc szansę powstania gospodarek „ekologicznych” [Komunikat... 2008]. Spostrzeżenia te odnoszą się do wszelkich procedur udzielania zamówień

publicznych, zarówno powyżej, jak i poniżej progów określonych w europejskich dyrektywach w sprawie zamówień publicznych [Dyrektywa... 2014a, b]. W każdym przypadku specyfikacje środowiskowe, kryteria kwalifikacji i udzielania zamówień oraz klauzule umowne muszą być formułowane w sposób w pełni zgodny z przepisami UE w zakresie zamówień publicznych oraz innymi stosownymi przepisami unijnymi i krajowymi. Zdaniem Komisji wspólnotowe kryteria dotyczące zamówień ekologicznych mające zastosowanie do kwalifikowania procedur udzielania zamówień jako „zielonych” muszą zostać zasadniczo sformułowane w postaci minimalnych specyfikacji technicznych, z którymi muszą być zgodne wszystkie oferty, a także mogą być ujęte jako środowiskowe kryteria udzielania zamówień o charakterze nieobowiązkowym. W konsekwencji w pierwszej połowie 2014 roku został przyjęty pakiet nowych dyrektyw koordynujących procedury udzielania zamówień publicznych, uwzględniający dotychczasowe doświadczenia w zakresie ochrony środowiska [Dyrektywa... 2014a, b].

Celem niniejszego opracowania jest ukazanie możliwości prawnych oferowanych przez nowe dyrektywy WE w zakresie zamówień publicznych w odniesieniu do ochrony dobra publicznego, jakim są lasy, tak by pobudzić ustawodawcę krajowego do właściwego zaimplementowania tych przepisów do porządku prawa krajowego.

Prawne instrumenty określone przepisami dyrektyw europejskich mogące służyć ochronie lasów

Instrumentem prawnym, który powinien być wykorzystany do ochrony lasów, są zamówienia publiczne. Są one w Unii Europejskiej traktowane jako jeden z istotniejszych instrumentów wpływających na gospodarkę poszczególnych państw członkowskich. Wagę zamówień publicznych jako jednego z instrumentów rynkowych wykorzystywanych w celu urzeczywistnienia trwałego wzrostu gospodarczego, aktywnie uwzględniającego aspekty środowiskowe, podkreślano już w strategii „Europa 2020” [Strategia... 2010]. Również w punktach 2 oraz 37 preambuły dyrektywy 2014/24 WE znalazło się odniesienie do wykorzystania zamówień publicznych jako instrumentu umożliwiającego osiągnięcie zrównoważonego rozwoju [Dyrektywa... 2014a]. Należy jednak mieć na względzie, że wykorzystywanie zamówień publicznych do innych celów, np. w obszarze ochrony środowiska, musi uwzględniać również ogólne zasady wynikające z TUE, szczególnie mające na celu zapewnienie równego traktowania oraz braku dyskryminacji bezpośredniej czy też pośredniej wobec wykonawców biorących udział w zamówieniu publicznym. Ustawodawca europejski w punkcie 40 preambuły dyrektywy 2014/24 WE wskazał wprost na konieczność przestrzegania przepisów prawa ochrony środowiska przy prowadzeniu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. Podkreślając szczególnie możliwości prawne, jakie dają poszczególne etapy prowadzonego postępowania o zamówienie publiczne, dokonano uszczegółowienia tego obowiązku w treści art. 18 ust. 2 dyrektywy 2014/24 WE. Ponadto ustawodawca europejski zwrócił uwagę na konieczność przestrzegania wybranych konwencji międzynarodowych w dziedzinie ochrony środowiska poprzez ich bezpośrednie wskazanie w treści załącznika X przedmiotowej dyrektywy. Można tu wymienić Konwencję wiedeńską o ochronie warstwy ozonowej, Protokół montrealcki w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową, Konwencję bazylejską o kontroli transgranicznego przemieszczania i usuwania odpadów niebezpiecznych, Konwencję sztokholmską w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych oraz Konwencję w sprawie procedury zgody po uprzednim poinformowaniu w międzynarodowym handlu niektórymi niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i pestycydami (UNEP/FAO) (konwencja PIC) sporządzoną w Rotterdamie 10 września 1998 roku wraz z trzema protokołami regionalnymi.

Przepisy regulujące zamówienia publiczne pozwalają na wyodrębnienie w swej treści dwóch głównych etapów postępowania o udzielenie zamówienia publicznego [Bolton 2007]. Pierwszy etap, nieważny dla osiągnięcia efektu ochrony środowiska, w tym lasów, to etap czynności przygotowujących postępowanie, natomiast w trakcie drugiego etapu toczy się samo postępowanie oraz jest zawierana umowa z wyłonionym wykonawcą, który złożył najkorzystniejszą ofertę. Przyczyn nieważności charakteru pierwszego etapu należy poszukiwać w tym, że w jego obrębie definiują się warunki udziału w postępowaniu, kryteria wyboru najkorzystniejszej oferty oraz ulega doprecyzowaniu sam przedmiot zamówienia [Trepte 2005].

Należy także zauważyć, że przepisy dyrektywy 2014/24 wprost wprowadzają możliwość wykorzystywania w procesie udzielania zamówienia publicznego środków lub systemów zarządzania środowiskowego w postaci systemów zarządzania środowiskowego, zarówno zarejestrowanych, jak i niezarejestrowanych na mocy unijnych aktów prawnych, co może wykazać, że wykonawca posiada zdolność techniczną do realizacji przedmiotowego zamówienia. Przykładowo możemy tutaj wskazać na rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS), uchylające rozporządzenie (WE) nr 761/2001 oraz decyzje Komisji 2001/681/WE i 2006/193/WE. Takie działanie nie powinno naruszać uczciwej konkurencji, zatem powinien być możliwy udział wykonawców, którzy nie dysponują wskazanymi środkami zarządzania środowiskowego, a którzy posiadają innego rodzaju wdrożone środki zarządzania środowiskowego, pod warunkiem, że dany wykonawca wykaże, iż środki te gwarantują identyczny poziom ochrony środowiska jak środki wymagane na mocy zarządzania środowiskowego.

Właściwe zdefiniowanie przedmiotu zamówienia oraz jego warunków realizacji, uwzględniające ochronę środowiska

Podstawowym, a zarazem jednym z najważniejszych dokumentów w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego jest specyfikacja istotnych warunków zamówienia. Podmiot publiczny chcący zrealizować określone zamówienie publiczne musi odpowiednio opisać specyfikację techniczną przedmiotu zamówienia, tak aby uwzględnić możliwość użycia ekologicznych materiałów czy też zastosowanie ekologicznych technologii przy wykonaniu tego zamówienia [Arrowsmith 2005]. To, z czego oraz w jaki sposób wytwarzany jest dany przedmiot zamówienia, może stanowić istotną składową jego wpływu na środowisko.

Przepisy dyrektywy 2014/24 WE wprowadzają również możliwość odwoływania się przy opisie przedmiotu zamówienia do określonych etykiet, takich jak europejskie oznakowanie ekologiczne, ekoetykiet krajowych, międzynarodowych lub wszelkich innych rodzajów etykiet, o ile wymogi dotyczące danej etykiety związane są z przedmiotem zamówienia, na przykład z opisem produktu i jego prezentacją, w tym z wymogami dotyczącymi opakowań [Dyrektywa... 2014a]. Na pewno pomocna na etapie definiowania swoich oczekiwań przez podmiot publiczny będzie możliwość (przed rozpoczęciem postępowania o udzielenie zamówienia) przeprowadzenia konsultacji rynkowych [Treumer 2007] z zamiarem przygotowania zamówienia i poinformowania wykonawców o swoich planach i wymaganiach z nim związanych [Dyrektywa... 2014a]. Szczególnie wstępne konsultacje rynkowe mogą być pomocne przy doborze odpowiednich warunków w zakresie ochrony środowiska, w tym w zakresie ograniczenia negatywnego oddziaływania na lasy. Uwzględniając te okoliczności na etapie opisu przedmiotu zamówienia, podmiot publiczny może zdefiniować konieczność nabywania w sposób legalny drewna pochodzącego z lasów, w których prowadzona jest zrównoważona gospodarka, lub też nakazać wykorzystywanie przy realizacji zamówienia materiałów wykonanych w części albo w całości z recyklingu lub materiałów odnawialnych, takich jak drewno. Takie podejście sektora publicznego będzie

wpływało na ograniczanie jednego z czynników antropogenicznych, jakim jest prowadzenie niewłaściwej gospodarki leśnej, negatywnie oddziałującej na ekosystemy leśne. Wpłyne to również na gospodarkę leśną, a zarazem zapobiegnie nielegalnemu pozyskiwaniu drewna. Podstawą do weryfikacji legalności pozyskanego drewna do realizacji konkretnego zamówienia są certyfikaty kontroli pochodzenia produktu. Dla drewna są to certyfikaty FSC (Forest Stewardship Council) lub PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification), od lat stosowane we wszystkich dyrekcjach regionalnych Lasów Państwowych w Polsce. W przypadku wykorzystania drewna niecertyfikowanego wykonawca może być zmuszony do składania oświadczeń woli co do legalności pochodzenia użytego drewna. Dzięki takim działaniom sektor publiczny może czynnie przyczynić się zarówno do ograniczenia nielegalnego pozyskiwania drewna, jak i do ograniczenia procesu wyczerpywania zasobów nieodnawialnych (np. metali).

Poprzez racjonalnie prowadzone postępowania przetargowe możemy wpływać na ograniczenie zanieczyszczenia powietrza oraz wód i gleby. W takim przypadku podmioty publiczne muszą starannie określać z jednej strony warunki realizacji przedmiotu zamówienia, a z drugiej racjonalnie definiować pozacenowe kryteria wyboru najkorzystniejszej oferty. Szczególną uwagę należałoby zwracać na wielkość emisji zanieczyszczeń do powietrza i wody podczas procesów produkcyjnych związanych z realizacją przedmiotu zamówienia (np. dostawy papieru). Jest to uzasadnione tym, że zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego stanowi istotne zagrożenie dla ekosystemów leśnych, zwiększając ich podatność na występowanie różnorodnych chorób i szkodników. Podmioty publiczne powinny również zwracać uwagę na wielkość zużycia energii i wody podczas procesu produkcyjnego oraz udział wykorzystanej energii odnawialnej. Powyższe wymogi muszą jednak uwzględniać zakaz jakiegokolwiek, nawet najmniejszej dyskryminacji potencjalnych wykonawców. Podmioty realizujące zamówienia zielone mogą także wskazać katalog materiałów preferowanych lub ewentualnie podać informację, że użyte materiały lub substancje chemiczne nie mogą być szkodliwe dla środowiska. W literaturze przedmiotu zwraca się jednak uwagę na konieczność związania specyfikacji technicznych z przedmiotem zamówienia [Panasiuk 2007]. Nie wolno bowiem narzucać wymogów ekologicznych w kwestiach, które nie są związane z danym przedmiotem.

Nawet jeśli przedmiot zamówienia nie będzie bezpośrednio związany z gospodarką leśną czy też z produktami pochodzącymi z tej gospodarki, może wpływać pośrednio na stan i kondycję lasów. Takie stanowisko znajduje uzasadnienie w tym, że głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza jest spalanie paliw stałych i płynnych do celów energetyki zawodowej i przemysłowej, transport drogowy, technologie przemysłowe, spalanie odpadów, rolnictwo i inne rodzaje działalności człowieka. Jednocześnie należy pamiętać, że organizmy roślinne w większym stopniu niż zwierzęce są podatne na uszkodzenia z powodu występowania w powietrzu tlenków siarki, tlenków azotu, amoniaku, ozonu oraz innych związków zawartych w przemysłowych, komunalnych i komunikacyjnych zanieczyszczeniach powietrza.

Właściwe zdefiniowanie kryteriów wyboru najkorzystniejszej oferty uwzględniających ochronę środowiska

Jednym z instrumentów prawnych w procesie udzielania zamówień publicznych, który może zostać wykorzystany do ochrony lasów, są kryteria wyboru najkorzystniejszej oferty. Kryteria te nie zostały jednolicie zdefiniowane w przepisach regulujących zamówienia publiczne, co umożliwia ich różną interpretację przez poszczególnych przedstawicieli doktryny oraz orzecznictwo. Możemy więc przyjąć, że kryteria są miernikiem służącym za podstawę oceny. Mogą one również służyć za miernik intencji zamawiającego, wykorzystywany przez wykonawców przy przygotowywaniu ofert [Partyka 2005]. Kryteria oceny ofert pełnią wiele znaczących funkcji z punktu widzenia

prawidłowości, jak i efektu ekonomicznego prowadzonych postępowań. W szczególności kryteria wyboru ofert umożliwiają sprawiedliwe porównanie złożonych ofert, jak i gwarantują wybór rzeczywiście najkorzystniejszej oferty [Szostak 2003a, b].

Dyrektywa 2014/24 WE w punkcie 97 preambuły wprost zwraca uwagę na konieczność wykorzystywania kryteriów wyboru najkorzystniejszej oferty uwzględniających kwestie ekologiczne przy udzielaniu zamówień publicznych, na każdym etapie cyklu życia przedmiotu zamówienia, począwszy od wydobycia surowców przeznaczonych dla danego produktu, aż po etap jego utylizacji, łącznie z czynnikami związanymi z konkretnym procesem produkcyjnym, dostarczeniem lub obrotem i jego warunkami. Kryteria i warunki odnoszące się do takich procesów produkcji lub dostarczenia mogą na przykład zakładać, że przy produkcji zakupionych produktów nie stosowano toksycznych chemikaliów lub że zakupione usługi świadczone są z wykorzystaniem energooszczędnych urządzeń. W przeciwieństwie do pakietu dyrektyw koordynujących procedury udzielania zamówień publicznych z 2004 roku, gdzie zwracano uwagę wyłącznie na najkorzystniejszy efekt ekonomiczny wyboru wykonawcy, w art. 67 dyrektywy 2014/24 WE definiuje się ofertę najkorzystniejszą ekonomicznie na podstawie ceny lub kosztu, z wykorzystaniem podejścia opartego na efektywności kosztowej, takiej jak rachunek kosztów cyklu życia produktu. Efektywność kosztowa w takim ujęciu będzie obejmować najlepszą relację jakości do ceny, którą szacuje się na podstawie kryteriów obejmujących m.in. aspekty jakościowe czy też środowiskowe związane z przedmiotem zamówienia publicznego. Zatem coraz większego znaczenia przy udzielanych zamówieniach zaczynają obecnie nabierać koszty środowiskowe. W szczególności koszty mogą dotyczyć całości realizowanego zamówienia publicznego, będą więc uwzględnione w cenie realizowanego przedmiotu. Ponadto koszty mogą być związane z użytkowaniem i wówczas powinny być ponoszone przez zamawiającego. Dotyczy to kosztów mających w szczególności odzwierciedlenie w energooszczędności, wykorzystaniu utylizowanych odpadów, dłuższej pracochłonności itp. [Trepte 2006]. W zakresie udzielania zamówień kryteria środowiskowe mogą również służyć do identyfikowania ofert najbardziej korzystnych środowiskowo w przypadkach, gdy elementy te implikują korzyść ekonomiczną dla samego zamawiającego, dającą się przypisać produktowi lub usłudze będącej przedmiotem zamówienia. Oceniając oferty, zamawiający będzie mógł przyznać większą liczbę punktów wykonawcy, którego oferta uwzględni zastosowanie najlepszych dostępnych technologii w zakresie oddziaływania na środowisko.

W przypadku ochrony lasów podmioty publiczne powinny przy udzielaniu zamówień publicznych wykorzystywać takie środowiskowe kryteria wyboru najkorzystniejszej oferty jak: energooszczędność, wykorzystywanie surowców odnawialnych i z odzysku, niska emisja zanieczyszczeń i ograniczony wpływ na środowisko naturalne oraz niski poziom odpadów.

Dzięki kryteriom uwzględniającym aspekty ochrony środowiska, w tym lasów, podmioty udzielające zamówień publicznych będą mogły premiować np. wykonawców realizujących zamówienie na książki, które wydrukowane zostaną na papierze wyprodukowanym z makulatury lub na papierze z drewna pochodzącego ze zrównoważonej gospodarki drzewnej.

Podsumowanie

Ochrona środowiska, w tym lasów, staje się coraz ważniejszym elementem każdej nowoczesnej polityki gospodarczej państwa. Położenie akcentu na realizację celów ochrony środowiska poprzez zamówienia publiczne wymaga aktywności państwa, a w szczególności aktywizacji poszczególnych grup podmiotów publicznych. Jedynie spójna i zintegrowana polityka udzielania zamówień publicznych w państwie może dać oczekiwane efekty [Panasiuk 2013]. Dużą rolę w kreowaniu

polityki ekologicznej zamówień publicznych odgrywa prezes Urzędu Zamówień Publicznych. Właściwie prowadzona polityka podmiotów publicznych w zakresie zamówień publicznych może poprzez promowanie ekologicznych zamówień w istotny sposób zachęcić przedsiębiorców do rozwijania technologii przyjaznych środowisku, w tym lasom. W przypadku niektórych rodzajów produktów, prac oraz usług wpływ ten może okazać się szczególnie znaczący ze względu na to, że zamówienia publiczne mają ogromny udział w rynku (przykładowo w sektorze komputerów, energooszczędnych budynków czy transportu publicznego). Jednocześnie biorąc pod uwagę koszty czasu trwania umowy, ekologiczne zamówienia publiczne pozwalają na oszczędności, jak i na ochronę środowiska. Dokonując zamówień publicznych w sposób rozsądny, można oszczędzić materiały i energię oraz zmniejszyć ilość zanieczyszczeń i chociażby poprzez te działania przyczynić się do ochrony lasów.

Należy jednak zawsze pamiętać, że produkty i usługi, które mają mniejszy negatywny wpływ na środowisko, zazwyczaj są droższe od innych podobnych produktów i usług, które nie przynoszą tego efektu. Kiedy definiuje się przedmiot zamówienia publicznego, należy zwrócić szczególną uwagę na wypośrodkowanie oczekiwań i znaleźć równowagę między oczekiwaniami finansowymi a efektem ekologicznym udzielanego zamówienia publicznego [Filkin i in. 2001]. Przy istnieniu regulacji prawnych umożliwiających wykorzystywanie zamówień publicznych do ochrony środowiska, w tym lasów, podmioty udzielające zamówień publicznych bardzo często nie korzystają z tych możliwości. Zdaniem autorów niniejszego opracowania istnieje pewnego rodzaju bariera mentalna osób odpowiadających za procedury zamówień publicznych, które koncentrują się na bieżącym koszcie zakupu, nie interesując się dalszymi kosztami eksploatacji oraz ewentualnej konserwacji i naprawy. Wskazane zatem jest przyłożenie większej uwagi i staranności przy sporządzaniu specyfikacji istotnych warunków zamówienia, tak aby uwzględnić możliwe kryteria odnoszące się nie tylko do bieżących kosztów zakupu, lecz również uwzględniające późniejsze koszty eksploatacyjne, do czego powinny znacznie przyczynić się nowe rozwiązania prawne zawarte w dyrektywach 2014/24 WE i 2014/25 WE.

Dokonując zamówień ekologicznych, możemy być pewni, że większy wydatek na etapie udzielania zamówienia publicznego będzie skutkował większymi oszczędnościami w trakcie eksploatacji. W konsekwencji faktycznie korzystniejsza ekonomicznie może być oferta droższego wykonawcy, ale pod warunkiem, że podmiot udzielający zamówienia przewidział i uwzględnił wszystkie te aspekty w opisie przedmiotu zamówienia oraz wymaganych warunkach i kryteriach. Kluczową kwestią dla rozwoju zamówień ekologicznych jest budowanie społecznej akceptacji dla technologii środowiskowych w taki sposób, by wyeliminować stawianie nieusprawiedliwionych barier dla decyzji inwestycyjnych oraz związanych z zakupem produktów, jak i nowoczesnych technologii, a także stymulować popyt na tego rodzaju technologie poprzez wykorzystywanie zalet produktów ekologicznych.

Jak widać, katalog instrumentów, za pomocą których sektor publiczny może wpływać na kreowanie polityki prośrodowiskowej, jest dość pokaźny. Problemem w ich efektywnym wykorzystaniu nie jest konieczność implementacji rozwiązań prawa europejskiego do krajowego porządku prawnego, lecz brak szeroko zakrojonych działań informacyjno-edukacyjnych, a w szczególności nieistnienie jasno sprecyzowanych celów polityki prośrodowiskowej sektora publicznego.

Literatura

- Arrowsmith S. 2005. *The Law of Public and Utilities Procurement*. Sweet & Maxwell London. 2-8.
Bolton P. 2007. *Law of Government Procurement in South Africa*. LexisNexis Butterworths.

- Dyrektywa 2005/32/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 lipca 2005 r. ustanawiająca ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów wykorzystujących energię oraz zmieniająca dyrektywę Rady 92/42/EWG oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 96/57/WE i 2000/55/WE. 2005. Dz. U. L 191.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE. 2014a. Dz. U. L 94/65.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2004/17/WE. 2014b. Dz. U. L 94/243.
- Filkin G., Allen E., Williams J. 2001. Strategic Partnering for Local Service Delivery – a practical guide.
- Komunikat Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Gospodarczo-Społecznego i Komitetu Regionów z dnia 13 września 2006 r. 2006. COM (2014) 490.
- Komunikat Komisji Europejskiej. Promowanie zrównoważonego wykorzystania zasobów; strategia tematyczna w sprawie zapobiegania powstawaniu odpadów i ich recyding. 2005. COM (2005) 0666.
- Komunikat Komisji Europejskiej w sprawie zamówień publicznych na rzecz poprawy stanu środowiska z dnia 16 lipca 2008 r. 2008. COM (2008) 0400.
- Panasiuk A. 2007. Publicznoprawne ograniczenia przy udzielaniu zamówień publicznych, Oficyna Wydawnicza Branta, Warszawa. 280-285.
- Panasiuk A. 2013. System zamówień publicznych. Zarys wykładu. Klasyczne zamówienia publiczne. Partnerstwo publiczno-prywatne. Warszawa.
- Partyka M. 2005. Kryteria oceny ofert. Zamówienia Publiczne Doradca 6: 29.
- Raport o stanie zdrowotnym lasów w Polsce w roku 2009. 2010. IBL, Warszawa.
- Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 3 lutego 2009 r. w sprawie zamówień przedkomercyjnych: wspieranie innowacyjności w celu zapewnienia trwałości i wysokiej jakości usług publicznych w Europie. 2009. 2010/C 67 E/03.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 106/2008 z dnia 15 stycznia 2008 r. w sprawie wspólnotowego programu znakowania efektywności energetycznej urządzeń biurowych. 2008. Dz. U. L 39.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ek zarządzenia i audytu we Wspólnocie (EMAS), uchylające rozporządzenie (WE) nr 761/2001. 2009. Dz. U. L 342.
- Sprawozdanie z realizacji Planu działań na rzecz technologii dla środowiska (2005-2006) zawarte w Komunikacie Komisji Europejskiej z dnia 2 czerwca 2007 roku. 2007. COM (2007) 162.
- Strategia „Europa 2020”. 2010. COM (2010) 2020.
- Szostak R. 2003a. Kryteria oceny ofert. Zamówienia Publiczne Doradca 9: 40.
- Szostak R. 2003b. Głosa do wyroku SN z dnia 18 września 2002 r. III CZP 52/02 w OSP Nr 5, poz. 57.
- Thieme M. J. 1995. Społeczna gospodarka rynkowa. C. H. Beck, Warszawa.
- Trepte P. 2005. Regulating Procurement: Understanding the Ends and Means of Public Procurement Regulation. Oxford.
- Trepte P. 2006. Zamówienia publiczne w Unii Europejskiej objęte dyrektywą klasyczną. Warszawa – Katowice.
- Treumer S. 2007. Technical Dialogue and the Principle of Equal Treatment: Dealing with conflicts of Interests after Fabricom. Public Procurement Law Review 2: 99-115.